

★ Творчість

Крилато піднімались рушники...

Холодний північний вітер і скупе покровське сонце посприяли цьому незвичайному виду -- виставці рушників Володимиреччини під відкритим небом. Бо ту картину треба було бачити. Наче перед Великоднем після прання, розвівалися на вітрі і птахами здіймали крила 360 (один на одного не схожих!) рушників. Наче у вирій здіймалися вони над бульваром Шевченка...

Прихожани місцевої церкви, які щойно вийшли після молитви, батьки і діти, підлітки і дівчата на виданні оглядали те вишите диво і... приміряли: кому -- сватів перев'язати, кому -- на щастя послати, а кому і на хрестик припасти. Бо така його доля -- доля рушника. Він стрічає немовля, і в нього замотують новонароджену дитинку, щоб і життя, як на рушнику, врунилося щедрим колоссям і був вік, як маків цвіт. Це -- навечно закладено в народну душу. Й вишивки Полісся -- хай гладдю, хай хрестиком -- справді вражали своєю живою натурою: колос, квіти, птахи, тваринки...

Росло дитя... Коли мати відсаджувала дитину від грудей, то перев'язувалася ще бабиним, до трьох метрів, вузьким полотном, на якому вирізнялися коники, корівки, котики, собачки і пташечки. Всі вони були вишиті. Малому пояснювали, що котик чи пташечка "все моньо забрали" і лишили йому лиш у кухлику на кухрі чи на столі. Дитя випивало те, що давали, аби котик із пташечкою ще й цього не забрали...

Потім дитина бралася за науку. Мудріші жінки роду, що в парі жили і діти в яких "повишувалися", виносили свої вишивки, а молодші матері "знімали з

"Святий Наум, дай Миколці ум" або "Святий Наум -- настав Нінку на ум". І закручувалися ці букви у мальвово-маковій серединці, у самому цвіті. Знайде дитина та прочитає -- розумною буде і далеко піде. А вже як закінчує школу і виходить на самостійну дорогу, то залишає на згадку рушника, власноруч вишитого, у школі -- так, як це робиться у нашому краї, зокрема у Великих і Малих Телковичах.

Щоб таланито у житті і легкою була дорога та щоб дитина не забувала батьківського порога, матері і бабусі давали домотканого рушника. Колись у мене був знайомий дід Англієць з Новаків. То він розповідав: коли ішов на війну, дружина провела його за село і дала рушника, а він нахилився і взяв із собою рідної землі. Де його доля не носила! І по партизанських горах Італії, Греції та Франції, і в Африці, і в Європі, але він зберіг той рушничок і на старості літ прибався до дому. І сьогодні хлопці в армію ідуть. Дівчата перев'язують їх стрічками. Але якщо юнка пов'яже хлопця вишитим рушником, то з поля зору хлопцевої родини вже ніколи не випаде: "Вона НАША! Її бути серед нас!"

Жодне весілля не обхо-

Молоді у церкві та на "розписі" -- теж на рушниках. Рушником зв'язуються їх руки на міцне спільне подружнє життя. На всіх святах, радісних і сумних, присутній рушник. Колись він мав назву "підмет", бо виготовлявся із конопель та льону. Під час тяжких положів знахарським "баччиним" рушником, на якому 12 разів паску святости, а на Спаса -- яблука, перев'язували породіллю та "видушували" дитя. І все було добре.

Але повернімося на виставку. Те видиво в 360 рушників, де один на одного не схожий, треба занести у книгу рекордів. А мені особисто квіти, колоски, лебеді, голуби, котики, букети, у трійці запряжені коні, що везуть молодих по льоду, зимові, весняні, із громом-блискавицею картини, осінні листопади, грибочки у лісі і грона калини-горобини -- все це моєму сердцю миліше, ніж оті харизматичні тризубці-трикутники веселкових хрестиків, почерпнутих із далеких Карпат. Нічого не можу сказати: гарні рушники. Але наші, з Половлі, -- я до них бігцем, бо подумала, що то -- куплене у магазині махрове "полотенце". Аж ні! Такі квіти! Така краса! Дай

грудей, то перев язувалася ще бабиним, до трьох метрів, вузьким полотном, на якому вирізнялися коники, корівки, котики, собачки і пташечки. Всі вони були вишиті. Малому пояснювали, що котик чи пташечка "все моньо забрали" і лишили йому лиш у кухлику на кухрі чи на столі. Дитя випивало те, що давали, аби котик із пташечкою ще й цього не забрали...

Потім дитина бралася за науку. Мудріші жінки роду, що в парі жили і діти в яких "повишувалися", виносили свої вишивки, а молодші матері "знімали з них узор". Нашивалася та краса на полотно, а в її різнобарві -- святі слова:

коли ішов на війну, дружина провела його за село і дала рушника, а він нахилився і взяв із собою рідної землі. Де його доля не носила! І по партизанських горах Італії, Греції та Франції, і в Африці, і в Європі, але він зберіг той рушничок і на старості літ прибався до дому. І сьогодні хлопці в армію ідуть. Дівчата перев'язують їх стрічками. Але якщо юнка пов'яже хлопця вишитим рушником, то з поля зору хлопцевої родини вже ніколи не випаде: "Вона НАША! Їй бути серед нас!"

Жодне весілля не обходиться без рушників. Ними об'язаний коровай, ними перев'язані хрещені батьки.

Лебеди, голуби, котики, сокирки, у трійці запряжені коні, що везуть молодих по льоду, зимові, весняні, із громом-блискавицею картини, осінні листопади, грибочки у лісі і грона калини-горобини -- все це моєму серцю миліше, ніж оті харизматичні тризубці-трикутники веселкових хрестиків, почерпнутих із далеких Карпат. Нічого не можу сказати: гарні рушники. Але наші, з Полоні, -- я до них бігцем, бо подумала, що то -- куплене у магазині махрове "полотенце". Аж ні! Такі квіти! Така краса! Дай, Боже, тій вишивальниці і в долі такого ж цвіту і довгого літа!

Якщо по-чесному, не можу назвати гарніших. Я всі фотографувала як найкращі! Зі Сваринь і з Ромейок. Із Степангорода, Хиноч і Новаків. Стародавні вишивки на сучасний лад, і -- нові, сучасні, такі ж неповторні. Подумалося: зібрати б разом усіх жінок-вишивальниць, чії рушники сотворили оцю виставку-музей. Скільки цікавого вони б розказали! Але не менш цікаво промовляли й барви-вишивки на їхніх диво-вигорах!

Галина ТЕТЕНЬВА.
Фото автора.

Тетєнєва Г. Крилато піднімались рушники // Володимирецький вісник. – 2007. -9 жовт.